

UVEREJNENÉ: 31.10.2012

ZDRAVOTNÍCKE NOVINY

Ľudské telo nenahradí žiadny počítač

Smrť v prospech života a vedy

Kadávery sú nevyhnutnou praktickou pomôckou štúdia anatómie.

Veľmi málo diskutovanou, ba skôr až tabuizovanou témou vo verejnosti je otázka použitia tiel zosnulých ľudí v prospech vedy a medicíny. Hoci každý lekár počas svojho štúdia medicíny musel prejsť aj kontaktom s telom človeka v pitevni, vo svojej praxi sa málokedy zamýšľa nad tým, akým spôsobom by aj on mohol prispieť k tomu, aby generácie študentov prichádzajúce po ňom mali podmienky na štúdium aspoň také, ak nie lepšie, ako boli v minulosti tie jeho.

Program darovania tiel

Prednostka Ústavu anatómie Univerzity P. J. Šafárika Lekárskej fakulty v Košiciach prof. MUDr. Darina Kluchová, PhD., hovorí, že prvým pacientom každého mladého medika je ľudské telo v pitevni. Štúdium anatómie a neskôr aj nácvik určitých zručností je pre študentov nenahraditeľnou skúsenosťou. „Dokonalá znalosť ľudského tela sa nedá získať z učebníc ani počítačových programov, iba v pitevni na kadáveroch, ktoré slúžia v ústavoch anatómie najmä ako praktická učebná pomôcka pre študentov medicíny. S tým bezprostredne súvisí otázka získavania tiel, ktorých máme nedostatok. V minulosti sme využívali na výučbu predovšetkým nevyzdvihnuté telá ľudí, ku ktorým sa po ich úmrtí nikto neprihlásil. V poslednom období sa však využíva program darovania tiel, ktorý umožňuje slobodným rozhodnutím a legislatívnou formou umožniť ľuďom darovať svoje telá po smrti vede," konštatuje profesorka.

Informovanosť odbornej verejnosti

S programom darovania tiel sa prvý raz stretla počas pôsobenia v San Franciscu. Kým tam sa darovanie vlastného tela po smrti stalo akousi módnou vlnou, prejavom altruizmu, ba i otázkou prestíže, na Slovensku máme ešte ďaleko od takéhoto zmýšľania verejnosti. U nás sa stojaté vody pohli až približne pred 30 rokmi. „Aj keď odvtedy prešiel relatívne dlhý čas, dokonca aj v odbornej verejnosti sa zatiaľ málo vie o možnostiach darovať svoje telo ešte za života. Myslím si, že najmä obvodní lekári by možno pomohli niektorým pacientom, keby im vedeli ponúknuť túto alternatívu. Chodia k nim často starí ľudia, ktorí majú neraz strach, že ich deti sa o nich nepostarajú a chcú mať aspoň trochu istotu, že s ich telom bude slušne naložené," spresňuje prednostka. Darovanie tela vyžaduje len vypísanie tlačiva, ktoré má ústav anatómie k dispozícii, podpis pacienta a jeho overenie u notára. Telo, samozrejme, musí spĺňať aj podmienky zdravotného charakteru - nesmie byť infikované nebezpečným prenosným ochorením, napríklad vírusom HIV či tuberkulózou. Čo sa deje s darovaným telom?

Prednostka košického ústavu zdôrazňuje, že s každým telom narábajú so všetkou úctou a pietou. Odo dňa, ako sa telo dostane do ústavu, začína sa proces konzervácie. Znamená to, že do cievneho systému napichnú konzervačnú látku s veľkou prímiesou formaldehydu a okrem toho sa celé telo uskladní v špeciálnom roztoku. Používať sa môže až po konzervácii, ktorá trvá približne rok, nie menej. „Telo sa potom používa šesť až deväť rokov, podľa toho, ako sa dá zachovať. Až potom ide na kremáciu. Dá sa teda povedať, že človek je ešte ďalších desať rokov po svojej smrti užitočný,“ poznamenáva prof. MUDr. D. Kluchová, PhD.

S rozvojom výskumných, transplantačných či operačných programov chcú nové techniky na kadáveroch častejšie odskúšať aj lekári. Rezaním pri nácviku novej operačnej techniky sa kadáver obvyčajne stáva nevhodným pre ďalšie štúdium. Napríklad raz ročne ústav anatómie usporadúva workshopy pre anezéziológov.

Predsudky a komunikácia

Viac ako rozumný argument proti darovaniu telesnej schránky zrejme v ľuďoch pôsobia predsudky. „Neviem o tom, že by dnes cirkev zakazovala darovať telo na výskum. Slováci sú dosť konzervatívni a svoju úlohu zohráva aj náboženské presvedčenie - najmä staršia generácia neraz nepripúšťa, že by telo mohlo skončiť inak, ako pochované v zemi na cintoríne. Snažíme sa osloviť ľudí na darovanie tela s tým, že tak budú prospešní aj po smrti,“ dodáva prednostka ústavu anatómie.

Priznáva, že na to, aby lekári mohli s touto otázkou osloviť svojich pacientov, by zrejme nebolo na škodu špeciálne školenie za pomoci psychológov. Ide o citlivú otázku, ktorá by pri nesprávnej komunikácii mohla spôsobiť viac škody ako osohu.

INFORMÁCIE

Informácie týkajúce sa darovania tela poskytne Ústav anatómie UPJŠ LF v Košiciach na tel. č. 055/2343215 alebo na e-mailovej adrese: maria.orgonasova@upjs.sk